

Capdavanters en comunitats energètiques

Des que la Diputació de Girona va posar en marxa, l'any 2020, la creació de comunitats locals d'energia (un projecte pioner a Catalunya i a la resta de l'Estat per fomentar la transició energètica en l'àmbit local a través de la ciutadania) el nombre de municipis interessats en l'autoproducció d'energia solar no ha parat de créixer. Tot i això, hi ha poques instal·lacions actives. El motiu: les traves burocràtiques que impedeixen avançar més ràpidament. A banda de les comunitats energètiques públiques, també hi ha experiències d'èxit de propietat privada que poden servir de model.

Text i fotos > **LLUÏSA FUENTES**, periodista

«**Q**ue almenys tots els municipis tinguin la possibilitat de desplegar comunitats energètiques, sigui a través del sostre municipal o a partir de l'empoderament dels veïns.» Aquest és el propòsit que expressa Lluís Amat, diputat de l'àrea de Medi Ambient de la Diputació de Girona.

En el moment d'elaborar aquest reportatge, el 40 % dels municipis gironins havien iniciat la redacció de les memòries per endegar comunitats locals energètiques noves o bé tenien previst fer-ho ben aviat, a través del Pla de Serveis d'Assistència als Ajuntaments per a la Transició Energètica i l'Acció Climàtica de la Diputació. Un interès que ha anat en augment sobretot en els últims mesos, arran de l'increment del preu de la factura de l'energia i també de la conscienciació sobre el canvi climàtic, segons reconeix Amat. «A la demarcació hi ha molts municipis petits sense musculatura tècnica on l'ajuda de la Diputació ha estat decisiva», remarca.

La nova *Guia per a la destinació de cobertes i terrenys a la producció local d'energies renovables* que s'ha publicat recentment amb un resum de la normativa, un document que pretén simplificar els processos, pot accele-

rar encara més la implantació d'aquest model. També hi tenen un paper important les oficines territorials de transició energètica.

El diputat de Medi Ambient lamenta que malgrat ser un dels països europeus amb més hores de sol i superfícies disponibles, a Espanya les normatives són molt restrictives.

«La distància màxima respecte a la instal·lació fotovoltaica per poder-se incorporar a la comunitat energètica està establerta en els cinc-cents metres de radi, mentre que a França, Portugal o Itàlia parlem de quilòmetres», indica. Amat creu que s'haurien de flexi-

bilitzar aquestes limitacions «perquè quan es tracta d'entorns rurals molt disseminats, obliga a fer més projectes dins un mateix municipi», assegura.

Malgrat tot, Amat considera que «amb la fotovoltaica no en tenim prou per generar tota l'energia que consumim, i caldran altres solucions», afirma.

Cornellà del Terri, els primers

Cornellà del Terri forma part, juntament amb Amer, la Cellera de Ter i Rupià, de la prova pilot impulsada per la Diputació de Girona. Va ser la primera comunitat energètica pública que es va

>> *Lluís Amat, diputat de Medi Ambient de la Diputació de Girona, a la seu de l'Administració supramunicipal.*

posar en marxa, el juliol de l'any passat, i des de l'Ajuntament en fan una valoració molt positiva, no només per l'estalvi aconseguit en la factura, sinó perquè l'experiència ha animat moltes famílies a voler-hi participar.

Les plaques fotovoltaïques col·loca- des damunt l'edifici de l'Escola La Vall del Terri generen energia neta per a tres equipaments municipals (dos edificis de l'escola mateixa i l'Ajuntament) i per a disset famílies del municipi. Amb una producció anual de 58.000 kWh, ha suposat un cost de 40.000 euros, que s'han finançat amb l'ajut de la Diputació. Així mateix, la Diputació els ha ofert assessorament.

En un primer moment, el projecte plantejava abastar només equipaments municipals, però segons explica el regidor d'Energia i Indústria, Francesc Pujol, ho van valorar i al final van acordar que els veïns també se'n poguessin beneficiar. Per això van haver d'aprovar una ordenança fiscal i van establir una taxa per fer ús de la instal·lació fotovoltaïca pública, que va dels 40 als 120 euros, segons la quantitat de quilowatts que es demanin. I a través d'un concurs públic es van seleccionar les famílies que complien els requisits per formar part de la comunitat energètica. Pujol afirma orgullós que la distribuïdora i comercialitzadora d'energia, l'empresa local Electra Avel·lana, els va facilitar molt les coses.

Un any després, s'ha determinat que l'estalvi mitjà per a una família de quatre membres que disposi d'1,5 kW

nominals de potència és de 420 euros l'any.

Les llicències en el marc de la prova pilot són per a un any, però l'Ajuntament es planteja fer un concurs cada quatre anys.

Montse Almar, una de les veïnes que formen part de la comunitat energètica de Cornellà, fa un bon balanç de l'experiència. Diu que tot són avantatges: «No ens ha calgut fer cap instal·lació ni passar cap cable a casa», comenta. Només han hagut de fer un canvi de contracte. Almar explica que amb les primeres factures va aconseguir un estalvi del cinquanta per cent i que ara espera poder continuar beneficiant-se'n durant molts anys.

A més, els usuaris de la comunitat energètica de Cornellà disposen d'una aplicació en la qual poden consultar a temps real quina potència energètica hi ha disponible i així poden gestionar millor el consum d'energia i optimitzar-lo. A l'aplicació hi ha un simulador d'electrodomèstics que permet calcular quin consum té cadascun per tal que els usuaris puguin veure què poden fer servir i què no amb l'energia que produeixen les plaques solars de l'edifici municipal.

A partir d'aquesta experiència, l'Ajuntament de Cornellà treballa perquè es puguin desplegar altres comunitats energètiques al municipi. Pujol, que va ser un dels fundadors de la cooperativa Som Energia, està convençut que aquesta és la manera d'arribar a la sobirania energètica i anima altres

>> L'aplicació dels usuaris de la comunitat energètica de Cornellà del Terri.

municipis a impulsar iniciatives similars.

Una lluita amb Endesa

A Amer, a diferència de Cornellà del Terri, no ho han tingut tan fàcil per posar en marxa la seva comunitat energètica. Tot just a principi del mes d'abril van poder connectar la instal·lació. El motiu: «Va ser un tema feixuc, perquè depenem d'Endesa, i que la companyia ens vingués a activar el comptador per connectar les plaques solars que hi ha instal·lades a la teulada del pavelló municipal va ser una lluita», explica l'alcaldeessa, Maria Rosa Vila.

La comunitat energètica d'aquest municipi de la Selva està formada per tretze famílies, que paguen una taxa anual d'entre 44 i 82 euros. Quatre estan en situació de pobresa energètica. La instal·lació també abasteix d'energia elèctrica la llar d'infants i l'institut, que pertanyen al Departament d'Educació de la Generalitat.

L'experiència ha estat tan positiva que han presentat més projectes, un a la convocatòria dels fons europeus Next Generation per col·locar plaques solars fotovoltaïques a l'edifici de Can Boles, i un altre per posar-ne més en altres equipaments de la zona esportiva, a través del programa DUS 5000. «Aquest és el camí si no volem ser un país empobrit», conclou Vila.

Montolivet, un model per seguir

Montolivet és un barri d'Olot catalogat com a singular, format per cases situades molt a prop les unes de les altres. Està construït damunt la falda del volcà del mateix nom. Fa dos anys, en ple confinament, alguns veïns van

>> El regidor d'Energia i Indústria, Francesc Pujol, i la veïna Montse Almar davant l'Escola La Vall del Terri.

>> El regidor de Transició Energètica d'Olot, Agustí Arbós, davant la llar d'infants del barri de Montolivet.

>> Elena Capdevila, davant una de les cases que formen part de la comunitat energètica de Montolivet.

començar a parlar de la possibilitat de crear una comunitat energètica. La idea inicial era col·locar les plaques fotovoltaïques a les cases que estiguessin més ben exposades al sol, però al cap d'uns mesos es va plantejar l'opció de fer servir l'edifici municipal que hi ha al barri, on hi ha la llar d'infants i els locals de les entitats socials, i l'Ajuntament va decidir formar-ne part, com un soci més. Així va néixer la primera comunitat local d'energia de la ciutat i una de les primeres de Catalunya de propietat privada i amb col·laboració pública.

«Hem aprofitat les instal·lacions que ja teníem al barri sense renunciar a la iniciativa privada, que aportava molt valor al projecte», explica Agustí Arbós, regidor de Transició Energètica d'Olot. «Aquest model és molt pioner i té avantatges, com la participació activa dels veïns, que et dona la possibilitat de fer una inversió conjunta i de dimensionar millor el projecte», diu.

A part de l'Ajuntament, la comunitat energètica de Montolivet està formada per vint-i-set famílies. La instal·lació servirà per generar uns 43.000 quilowatts hora cada any d'energia elèctrica renovable d'origen solar i suposarà una reducció d'emissions de 10,3 tones de diòxid de carboni anuals. El projecte té un cost d'uns 55.000 euros.

L'Ajuntament n'hi aporta el 17 % i cada família, entre el 2 % i el 6 %, en funció del consum elèctric que tinguin.

La presidenta de l'Associació Comunitat Energètica de Montolivet, Elena Capdevila, lamenta les dificultats que han tingut perquè Endesa autoritzi les connexions del projecte: «amb una companyia local hauria estat molt menys complicat», assegura. «Tot és molt nou i les distribuïdores s'han d'anar acostumant a aquesta nova realitat», afirma Agustí Arbós, que confia que aquests tràmits siguin cada vegada més senzills.

El regidor de Transició Energètica d'Olot explica que ara mateix tenen diferents espais de la ciutat amb cobertes públiques on estudien la possibilitat de tirar endavant un model similar. «Això dependrà de la implicació veïnal», diu, tot i que no descarta cap altra fórmula per avançar en la implantació de renovables. «L'experiència de Montolivet ens serveix per fer pedagogia en altres barris», assegura Arbós.

Una eina per a comunitats energètiques

A principi d'any va néixer Som Comunitat Energètica, una plataforma oberta a tothom i gratuïta que permet fer una simulació de com seria la teva comunitat energètica: amb quins veïns es podria compartir l'energia pro-

duïda, quina inversió suposaria, quin estalvi energètic i econòmic representaria, i amb quines administracions, entitats i empreses es podria contactar perquè ajudin en el procés. La plataforma és accessible a través de www.somcomunitatenergetica.cat.

El projecte, desenvolupat en el marc de la convocatòria de subvencions de projectes singulars del Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat, està impulsat per l'Institut de Recerca en Energia de Catalunya (IREC), les cooperatives Cíclica i Dies d'Agost, Electra Caldense i l'Associació de Micropobles de Catalunya.

«La idea és facilitar la creació de comunitats energètiques», explica Jordi Pasqual, investigador de l'IREC, que considera que cal que els ciutadans siguin conscients de les possibilitats d'aquest model, de l'impacte que té i que realment es vegi com un canvi de paradigma. «Generar energia per a l'autoconsum amb els teus veïns és molt beneficiós, no només perquè els números, tant pel que fa al cost d'inversió com el d'operació, et surten millor, sinó perquè et genera una seguretat energètica. Si ho fas de forma conjunta, pots autoconsumir més energia, depens menys de la xarxa de les grans energètiques i de les escalades de preus, que tot fa pensar que no seran les darreres», assegura Pasqual.